

TA'LIM SIFATIDA OLIY O'QUV YURTI PROFESSOR-O'QITUVCHILARINING SALOHIYAT KO'RSATKICHLARINI BAHOLASH

Kabiljanova Furuza

(firkab15@gmail.com)

*O'zbekiston Milliy Universiteti Amaliy matematika va kompyuter tahlili kafedrası
dotsent*

Gulnora Ubaydullayeva

(ubaydullayevagulnora@mail.ru)

*O'zbekiston Milliy Universiteti Amaliy matematika va kompyuter tahlili kafedrası
o'qituvchi*

Abstract. *The goal of the research is to create a system adapted to the evaluation of the potential of professors and teachers of higher educational institutions. In solving this problem, the technique of evaluating teacher's performance indicators is described.*

Annotatsiya. *Tadqiqot olib borilayotgan ishning maqsadi – Oliy o'quv yurtlari professor-o'qituvchilarining salohiyat sifatini baholashga moslashtirilgan tizimini yaratishdan iborat. Ushbu muammoni hal qilishda o'qituvchilarning ishlash ko'rsatkichlarini baholash texnikasi tavsiflanadi.*

Kalit so'z: *model, reyting, kompleks model, reyting baholash komponentlari*

Ta'lim siyosatining eng asosiy masalalasi – uning fundamentalligini saqlash va davlat ta'lim tizimini modernizatsiya qilishning zaruriy sharti sifatida shaxsni, jamiyatni va davlatni aktual va istiqbolli talablari asosida zamonaviy sifatli ta'lim bilan ta'minlash. Mamlakatimizni ijtimoiy-iqtisodiy rivojlantirish bo'yicha ustuvor vazifalarga muvofiq kadrlar tayyorlashning mazmunini tubdan qayta ko'rib chiqish, xalqaro standartlar darajasida oliy ma'lumotli mutaxassislar tayyorlashga zarur shart-sharoitlar yaratish maqsadida O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017-yil 20-apreldagi "Oliy ta'lim tizimini yanada rivojlantirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PQ-2909-son qarori qabul qilindi. Shu bilan birga mamlakatimizda amalga oshirilayotgan islohotlarning ko'lami bugungi kun professor – o'qituvchilarining ushbu ijobiy o'zgarishlarda faol ishtirok etishni talab qilmoqda. Bu, o'z navbatida, ularning bilim va malakalari darajasiga muayyan, jiddiy talablarni qo'ymoqda. Xususan Oliy ta'limdagi reyting baholash tizimini yanada takomilashtirish masalalarini hozirgi kunda ko'ndalang qo'ymoqda. Mamlakatimizda Xalqaro ta'lim tizimi standartlarini o'rganib chiqqan holda "O'zbekiston ta'lim sifati milliy konsepsiyasi" ishlab chiqildi.

O'qituvchi xodimlar oliy ta'lim muassasasining asosiy va eng qimmatli a'zovidir, ularning ish sifati va samaradorligi bevosita ta'lim faoliyati muvaffaqiyatiga, ta'lim tizimining rivojlanishiga bog'liqdir. Shu tufayli ham o'qituvchilar faoliyatining sifatini baholash zaruriy masalalardan biridir. Olingan natijalar oliy o'quv yurtlaridagi ta'lim sifatini boshqarish muammolarini hal etish va kelajak mutaxassislarni kasbiy

tayyorgarligini ta'minlash uchun asos bo'lib xizmat qiladi. Jahonning ko'pgina oliy o'quv yurtlarida ilmiy va pedagogik xodimlar, kafedralar va fakultetlarning faoliyati sifatini baholashda amaliy tajribalar to'plangan. Shunga qaramay, oliy ta'lim muassasalari o'qituvchilari faoliyatining sifatini baholashning umumiy metodologiyasini to'liqligicha ishlab chiqish hali hanuz hal qilinmay qolmoqda.

Olib borilayotgan tadqiqot pirovardida – oliy ta'limdagi professor-o'qituvchilar faoliyati sifatini baholash tizimini samarali tatbiq etish uchun shart-sharoitlarni aniqlash jarayoni o'rganiladi. Oliy o'quv yurtining ta'lim muassasasi hamda ijtimoiy tashkilot sifatidagi o'ziga xos xususiyatlari tufayli obyektiv ravishda har bir o'qituvchining faoliyati bir vaqtning o'zida turli sohalarda amalga oshiriladi, ularning har birida o'qituvchi turli xil vazifalarni bajaradi. Ta'kidlash joizki, ushbu sohalarning har birida o'qituvchining faoliyati boshqa turdagi sifatga ega bo'lib, uning faoliyati sifatini baholashda hisobga olinishi kerak. Reyting baholash oliy ta'lim muassasalarining professor-o'qituvchilari kasbiy faoliyatining ushbu xususiyatlarini hisobga olgan holda baholash imkonini beradi. Tadqiqot davomida jahondagi bir qancha ta'lim sifati ko'rsatkichlarini aniqlovchi modellar o'rganib chiqildi. Robert Glaserning "teaching-learning-evaluation" modeli va ta'lim jarayonidagi kompleks turdagi modellarga alohida e'tibor qaratilgan.

Oliy ta'lim muassasalari professor-o'qituvchilarining o'quv yilidagi shaxsiy ish rejasini bajarilishi sifatini reyting asosida baholovchi va monitoring yurituvchi "RANKING SYSTEM" dasturi ko'p foydalanuvchili va qulay interfeysga ega dastur hisoblanadi. Bu dasturni yaratishda C# (Microsoft Visual Studio 2012) dasturlash tilidan foydalanilgan. Ma'lumotlar bazasi boshqaruv tizimi sifatida Microsoft Sql Server Management Studio ishlatilgan.

1-rasm Ranking system dasturi oynasi

Xulosa o'rnida shuni aytish mumkinki, ta'lim sifatini boshqarish muammosini yechimi oliy o'quv yurtlarida o'quv jarayoni sifatini tahlil va bashorat qilish uchun avtomatlashtirilgan reyting baholash tizimlar yaratilishini, xususan professor-o'qituvchilar reytingini baholovchi tizimlar yaratilishi lozimligini ko'rsatmoqda. Bu tizimlar o'quv jarayonining nafaqat bitta yoki ikkita predmeti bo'yicha o'quv jarayonini to'liq nazorat qilish imkonini beradi, balki kafedralar, fakultetlar miqyosida bir o'quv

yili davrida professor-o'qituvchilar salohiyati bo'yicha sifat monitoringini o'z ichiga oladi.

ADABIYOTLAR:

1. Ziyadullaev D.Sh. Oliy malakali kadrlar tayyorlash istiqbollari. "Toshkent davlat pedagogika universiteti ilmiy axborotlari" jurnali. 2016 y. №1
2. Kehm, B.M. University Rankings, Diversity, and the New Landscape of Higher Education / B.M. Kehm, B. Stensaker [Sense Publishers, Rotterdam, the Netherlands, 2009. – 33 p.